

**O'zbekiston Respublikasi Innovatsion rivojlanish vazirligi
"Yoshlar innovatsiya markazi" davlat unitar korxonasi**

**"Yoshlarni qo'llab-quvvatlash va aholi salomatligini
mustahkamlash" yiliga bag'ishlangan "MINTAQADA
INNOVATSION FAOLIYATNI RIVOJLANTIRISH:
MUAMMOLAR VA YECHIMLAR" mavzusidagi
respublika ilmiy-amaliy anjumani**

MATERIALLARI TO'PLAMI

2021 yil 19 noyabr

asoratlari uchrashi 3 marta ko'p ekanligi aniqlandi. Ayni vaqtda bu muammoni o'rganish davom ettirilmoqda.

Xulosa. Koronavirus kasalligi fonida yoki uning asorati sifatida O'MI uchrash xolatlarining yuqoriligi, kasallikning yurak-qon tomir asoratlarini oldini olish, davo taktikasini mukammallashtirish va bemorlarga o'z vaqtida tezkor yordamni tashkillashtirishni taqozo etadi. Bugungi kunda tadqiqot ishi davom etmoqda.

QANDLI DIABETNING 2 TURI BILAN OG'RIGAN BEMORLARDA RETINOPATIYANING RIVOJLANISHIDA UGLEVODLAR ALMASHINUVINING ROLI

**Nuriddinova N.F., Qurbonova Z.Ch., Tairova G.B., Karimova A.A.
Toshkent tibbiyot akademiyasi**

Bugungi kunda dunyoning ko'pgina mamlakatlarida qandli diabet (QD) 2 turi bilan kasallanganlarda ko'rish funksiyasini pasayishi, ko'rishni to'liq yo'qotishni oldini olishda samarali davolash va reabilitatsiya qilish bo'yicha tadqiqotlar olib borilmoqda. Bu tadqiqotlarning asosiy maqsadi QD ni erta aniqlash, davolash, bemorlarning ko'rish funksiyasi yomonlashuvi va to'liq ko'rlikni oldini olishni sog'liqni saqlash tizimi birlamchi bo'g'inidagi muassasalarda tashkillashtirishdan iborat.

Tadqiqotning maqsadi. Klinik va laborator ko'rsatkichlarga asoslanib, retinopatiya bilan asoratlangan qandli diabet 2 turi bo'lgan bemorlarga retinopatiya holatiga uglevod almashinuvi ko'rsatkichlarini ta'sirini baholash.

Materiallar va usullar. Tadqiqot QD kasalligi davomiyligi 10-20 yildan oshmagan 24 ta bemorlarini o'z ichiga olgan. Ular orasida 12 (50%) nafar ayollar, 12 (50%) nafar erkaklar bor. Bemorlarning yoshi 37 dan 68 yoshgacha bo'lgan, o'rtacha yoshi $54,8 \pm 2,37$ yil. Bemorlar 2 guruhga bo'lingan (12 kishi - 24 asosiy guruhi, 12 bemor - 24 taqqoslash guruhi). Asosiy guruhdagi bemorlar kuniga bir marta fenofibrat (traykor 145 yoki Lipidex SR, 250 mg), nazorat guruhi bemorlari kuzatuv ostida edi. Qayta tekshirish 2 oy ichida bo'ldi. Har ikki guruhdagi bemorlarda dastlabki tashxis-jiddiy asoratlarsiz (gemoftalm, retinopatiya va boshqalar) proliferativ bo'lmagan; anti-VGF preparatlari yoki kristalli kortikosteroidlar qo'llanilmagan. Barcha bemorlarga dietaga rioya qilish va qon bosimi darajasini nazorat qilish tavsiya etilgan.

Glikolizlangan gemoglobin (HbA1c) va viziometriya ma'lumotlari (ko'rish keskinligi) kabi bir qator biokimyoviy ko'rsatkichlar baholandi.

Natijalar va munozaralar. Ko'rish keskinligining dinamikasini o'rganish shuni ko'rsatdiki, asosiy guruhda vizual funktsiyalar butun tadqiqot davomida ko'pchilik bemorlarda barqaror bo'lib qoldi, ko'rish keskinligi boshlang'ich ($P > 0,05$) dan 0,02 dan ortiq emas, boshlang'ich ma'lumotlardan 0,1 – 0,2 (jadval. 2). 13 bemorlarda (18 ko'zlari) katarakt ishlab chiqdi, jarrohlik davolanishidan so'ng, ko'rish asl darajasiga qaytdi. 4-x bemorlarda (7-ko'zlarida) fundus holati yomonlashdi, proliferativ bo'lmagan boshqa DR ning preproliferativ shakliga o'tdi; uchta bemorda (3 ko'zlari) ko'zning birida engil makula shishishi kuzatildi.

O'rtacha ko'rish keskinligi fenofibrat olmagan bemorlarning taqqoslash guruhida 0,2 ga kamaydi, bu dastlabki ma'lumotlarga va birinchi guruh ma'lumotlariga ($P < 0,01$) nisbatan ancha past bo'lib, ko'rish buzilishi 0,3-0,5 edi. Bundan tashqari, asoratlar ham bor edi: 7- bemorlarda (8-ko'zlarida) diabetik makulyar shish paydo bo'ldi; 8 – bemorlarda (13 ko'zlari) qattiq ekssudatlar soni ortdi, vata shaklidagi o'choqlar va venoz anomaliyalar paydo bo'ldi-diabetik retinopatiyaning diabetik retinopati II ga o'tishi-qo'shimcha seanslar uchun lazer koagulyatsiyasi va intravitreal angiogenez inhibitorlarini talab qildi.

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, karbongidrat metabolizmini tuzatish va diabetik retinopatiya, fenofibratlarning murakkablashgan QD bilan og'rigan bemorlarni tayinlash uchun bemorlarning dietasiga qat'iy rioya qilish retinopatiyaning rivojlanish jarayonini sekinlashtiradi.

	VA DAVOLASHNING O‘ZIGA XOSLIGI	
69	Zaynutdinova Dilafruz Latibovna - Toshkent tibbiyot akademiyasi	79
	HOMILADORLARDA TROMBOTSITLAR PATOLOGIYASINING TARQALISH DARAJASI VA DOLZARBLIGI	
70	Ilyasova M.M., Xashirbayeva D.M. - Toshkent tibbiyot akademiyasi, Toshkent farmatsevtika instituti	80
	QISHLOQ XO‘JALIGINING DONCHILIK SOHASIDA ISHLOVCHILAR SALOMATLIGINI SAQLASH	
71	Kurbonova Z.Ch., Tairova G.B., Nuriddinova N.F., Karimova A.A. - Toshkent tibbiyot akademiyasi	81
	VIRUS ETIOLOGIYALI JIGAR TSIRROZI BO‘LGAN BEMORLARDA MIELOGRAMMADAGI O‘ZGARISHLARNING XUSUSIYATLARI	
72	Maxkamova M.M., Nurillayeva N.M. - Toshkent tibbiyot akademiyasi	82
	KORONAVIRUS BILAN KASALLANGAN BEMORLARDA MIOKARD INFARKTI KLINIK KECHISHINING O‘ZIGA XOSLIGINI O‘RGANISH	
73	Nuriddinova N.F., Qurbonova Z.Ch., Tairova G.B., Karimova A.A. - Toshkent tibbiyot akademiyasi	83
	QANDLI DIABETNING 2 TURI BILAN OG‘RIGAN BEMORLARDA RETINOPATIYANING RIVOJLANISHIDA UGLEVOGLAR ALMASHINUVINING ROLI	
74	Ro‘ziboyev Ulug‘bek O‘ktam o‘g‘li, Abdumalikova Feruza Baxtiyarovna - Toshkent tibbiyot akademiyasi	84
	ISHEMIK KARDIOMIOPATIYANING RIVOJLANISHIDA YURAK-QON TOMIR KASALLIKLARINING AHAMIYATI	
75	Sagirayev N.J., Cafarov Sh.R. - Toshkent tibbiyot akademiyasi Termiz filiali	85
	BOLALARDA QIZILO‘NGACHNING KIMYOVIY KUYISHIDA BIRINCHI YORDAM BERISH VA DAVOLASHDA BIZNING MAHORATIMIZ	
76	Sayfutdinova Zuhra Abdurashid qizi - Respublika ixtisoslashtirilgan gematologiya ilmiy-amaliy markazi	86
	EKSPERIMENTAL TOKSIK GEPATITDA ENDOGEN INTOKSIKATSIYANING BA‘ZI PARAMETRLARINI QO‘LLASHDAGI DOLZARBLIGI	
77	Qulmatov G‘anijon Otaxon o‘g‘li, Masharipov Otaboy Olimovich - Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali	87
	METABOLIK SINDROMNI OLDINI OLISH USULLARI VA	